Maaseudunhankinnat.fi

Maaseudun toimijoiden hankintaosaaminen vahvaksi - MAHVA

Viestejä alueellisiin keskusteluihin viher- ja ympäristöurakoinnin hankinnoista pohjautuen 7.11.2018 järjestetyn asiantuntijatyöpajan esityksiin ja keskusteluihin

Yhteenvedon laatija: Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti, 15.5.2019

TURUN YLIOPISTO

HELSINGIN YLIOPISTO RURALIA-INSTITUUTTI

EkoCentria SAVON KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ

MAASEUTU.FI

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Maaseudunhankinnat.fi

Asiantuntijatyöpajan tavoite

- Keskustella julkisten viher- ja ympäristöurakointihankintojen nykytilanteesta ja tulevaisuuden mahdollisuuksista
- Tunnistaa tarjoajien (pk-yritysten) ja ostajien (julkiset hankkijatahot) näkökulmat maaseudun viher- ja ympäristöhankintoja koskien
- Keskustella mahdollisista ympäristö- ja sosiaalisista kriteereistä ja hankintalaista
- Aikaansaada neuvoja ja viestejä maaseudun hankkijoille ja yrityksille alueellisiin tilaisuuksiin vietäväksi.

YMPÄRISTÖ

TURUN YLIOPISTO
HELSINGIN YLIOPISTO RURALIA-INSTITUUTTI
EkoCentria SAVON KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ
MAASEUTU.FI
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Maaseudunhankinnat.fi

Asiantuntijatyöpajan osallistujat 7.11.2018

- Mia Koljonen, Ju-Ha Consulting Oy
- Seppo Närhi, Viherympäristöliitto
- Juha Hietikko, Viherhietikko Oy
- Hannele Kekäläinen, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
- Ilkka Väre, Viher- ja ympäristörakentajat ry
- Jyri Uimonen, Taimistoviljelijät ry
- Reija Kumlin, Hyria koulutus Oy
- Päivi Töyli, Turun yliopiston Brahea keskus
- Heidi Valtari, Turun yliopiston Brahea keskus
- Merja Lähdesmäki, Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti
- Leena Viitaharju, Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti
- Juha Rutanen, Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti
- Sari Väänänen, Savon koulutuskuntayhtymä, EkoCentria

TURUN YLIOPISTO
HELSINGIN YLIOPISTO RURALIA-INSTITUUTTI
EkoCentria SAVON KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ
MAASEUTU.FI
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Maaseudunhankinnat.fi

Mitä hankkijoiden on syytä huomioida?

Onnistunut hankinta on hyvissä ajoin liikkeellä. Markkinavuoropuhelua kannattaa käydä ajoissa, että hankkija tietää mitä on tarjolla. Hankkija tarvitsee aikaa laatiakseen hyvän tarjouspyynnön ja myös tarjoajilla pitää olla aikaa valmistautua tarjouspyyntöön vastaamiseen.

Markkinakartoitus ennen hankintaa. Markkinakartoituksen tarkoituksena on lisätä hankintayksikön markkinatuntemusta ja saada tarkempi käsitys siitä, miten hankinnan kohde tulisi tarjouspyynnössä määritellä.

Yrittäjiä kannattaa rohkaista tarjousten tekemiseen. Rohkaiseminen ja markkinavuoropuhelu lisäävät kummankin osapuolen ymmärrystä mahdollisuuksista. Vuoropuhelu on hyvä mahdollisuus aktivoida mukaan myös potentiaalisia uusia tarjoajia.

Yhteistarjouksiin kannustaminen. Vaikka hankintaa ei saa hankintalain kiertämiseksi pilkkoa erillisiin osiin, on myös syytä välttää keinotekoisen suuria hankintakokonaisuuksia. Useamman palveluntuottajan käyttö voi sekä tarjota mahdollisuuden useammalle palveluntarjoajalle osallistua tarjouskilpailuun että myös palvella riskien hajauttamisessa.

Hankinnassa käytettävät kriteerit määrittelevät hankinnan. Hankkija tarvitsee oikeaa ja ajantasaista tietoa markkinatilanteesta ja sen tulisi olla arkipäivän toimintaa. Kriteerien tulee olla realistisia ja selkeästi mitattavia. Liian tarkat kriteerit saattavat vähentää saatavien tarjouksien määrää.

TURUN YLIOPISTO
HELSINGIN YLIOPISTO RURALIA-INSTITUUTTI
EkoCentria SAVON KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ
MAASEUTU.FI
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Maaseudunhankinnat.fi

Mitä viheralan toimijoiden on syytä huomioida?

- Menestyminen julkisessa hankinnassa vaatii pitkäjänteisyyttä ja osaamista. Tarjoajan on hyvä miettiä ja selkeyttää omat referenssit, jotta pystyy ne tuomaan selkeästi esiin. Julkinen hankinta on ostamista ja tavoitteena tulee olla kummallekin osapuolelle mahdollisimman hyvä lopputulos. Markkinavuoropuhelutilaisuuksiin on hyvä osallistua ja tuoda esiin paikallisia toteuttamismahdollisuuksia. Hankkija tarvitsee tietoa alueellisesta tarjonnasta ja siihen liittyvistä asioista.
- Tarttuminen rohkeasti toimeen. Julkisiin hankintoihin liittyy byrokratiaa, mutta sen ei saa antaa lannistaa, tekemällä oppii. Julkisiin hankintoihin vastaamiseen liittyen on saatavilla neuvoja, mm. alueellisilta hankinta-asiamiehiltä.
- Yrittäjien tarjoamat eri vaihtoehdot pitää kertoa. Hankkijalla ei välttämättä ole tietoa paikallisten yritysten tarjonnasta tai eri vaihtoehdoista mukaan lukien eri toimintamallit esim. koko toimitusketjun hoitaminen. Mikäli valmiita yhteistyövaihtoehtoja ei ole, mahdolliset kumppaniyritykset kannattaa etsiä hyvissä ajoin ja selvittää yhteistyön mahdollisuudet. Kumppaniyritys voi löytyä myös markkinavuoropuhelutilaisuudesta.
- HILMA. Puhtaasti viheralan urakoita on HILMA:ssa melko pieni määrä eli siis sellaisia, jotka ylittävät kynnysarvon. Mutta sieltä löytyy kuitenkin paljon enemmän sellaisia urakoita, joissa viherala on osana urakkaa. Monet urakat tehdään pienhankintoina, jotka ovat pienille yrityksille kuitenkin todella merkityksellisiä.
- Referenssit näkyviksi. Monet viheralan yritykset ovat pieniä ja eri alojen asiantuntijoita ei välttämättä pienellä ole virallisesti esittää, vaikka kokemuksen kautta kertynyttä osaamista olisikin. Yrityksen referenssit olisikin hyvä laittaa nettisivuille esille, sillä se tuo luottamusta yrityksen osaamiseen.
- Sosiaaliset kriteerit viher- ja ympäristöalan hankinnoissa voivat liittyä työllistäviin vaikutuksiin. Hankinnassa voidaan edellyttää (työllistämisvelvoite) tai voi saada vertailussa lisäpisteitä (vertailuperuste) ennalta määritellyin tavoin tarjoajan työllistäessä työttömän tai osatyökykyisen tietyksi ajaksi tai tarjoamalla opiskelijoille työssäoppimispaikkoja. Em. työllistämiseen voi edelleen saada vielä lisäpisteitä työllistämällä tietyllä esim. ko. kunnan alueella asuvan henkilön. Sosiaalisten kriteerien käyttö vaikuttaa usein hankinnan kustannuksia nostavasti.

TURUN YLIOPISTO
HELSINGIN YLIOPISTO RURALIA-INSTITUUTTI
EkoCentria SAVON KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ
MAASEUTU.FI
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Maaseudunhankinnat.fi

Eväitä markkinavuoropuheluihin ja kartoitukseen

- Mitä ollaan hankkimassa? Markkinavuoropuhelussa on syytä käydä selväksi, mitä tavoitellaan ja millä hankinnalla siihen ollaan pyrkimässä. Myös aikataulut ovat tärkeitä, eli markkinavuoropuhelun aloitus tarpeeksi ajoissa.
- Nopeasti kehittyvä ala. Toimijoita tulee alalle koko ajan uusia, joten ala muuttuu jatkuvasti. Viherala pyrkii yhä enenevässä määrin toteuttamaan kestävän kehityksen periaatteita.
- Markkinakartoitukseen on syytä varata riittävästi aikaa. Kattava ja puolueeton markkinavuoropuhelu vaatii aikaa ja siksi hankkijan tavoitteista ja esimerkiksi toivomista ympäristöselvityksistä on syytä viestiä hyvissä ajoin. Isommat hankintakokonaisuudet voivat edellyttää pienemmiltä yrityksiltä yhteistyötä tai yhteenliittymiä, joiden kasaaminen ei tapahdu hetkessä. Hankinnan kohteesta riippuen aikaa voi olla syytä varata jopa useampi kuukausi tai viheralalla jopa vuosia, jos kyseessä on esim. uusien taimien kasvatus.
- Ympäristö- ja sosiaaliset kriteerit viheralan hankinnoissa? Hankintalain mukaan on mahdollista asettaa hinta-laatusuhteen vertailuperusteita, jotka liittyvät laadullisiin, yhteiskunnallisiin, ympäristö- tai sosiaalisiin näkökohtiin tai innovatiivisiin ominaisuuksiin. Millaiset kriteerit sopisivat viheralalle? Ja miten nämä kriteerit pystytään todentamaan?
- Lisätietoa kestävään ympäristörakentamiseen liittyen: https://www.vyl.fi/tietopankki/kesy/

TURUN YLIOPISTO
HELSINGIN YLIOPISTO RURALIA-INSTITUUTTI
EkoCentria SAVON KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ
MAASEUTU.FI
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Maaseudunhankinnat.fi

Kysymyksiä alueellisin tilaisuuksiin, pykäläbaareihin/hankintatreffeille

- Miten tukea viheralan yritysten halukkuutta osallistua julkisiin hankintoihin?
- Miten pieni yritys voi osoittaa osaamisensa?
- Useimmat yritykset kooltaan pieniä, onko sosiaalisten kriteerien käyttö alalla mahdollista?
- Miten ympäristökriteerit on mahdollista huomioida viher- ja ympäristörakentamisen urakoissa?
- Seuraavista asioista hankinnan kriteereitä viheralalle?:
  taimien kotimaisuus ei voi olla, mutta sopisivatko kasvuolosuhteet tai säänkestävyys; taimien kuljetusmatkat; polttoaineen kulutus; koneiden energian kulutus; osaava työvoima; oppisopimuksella työllistettävät alan opiskelijat; koneiden päästöt
- Löytyisikö EU-tason asiakirjoista jotain viheralan kriteereihin?
- Alan koulutus, koulutetaanko Suomessa tarpeeksi ammattilaisia viheralalle?

TURUN YLIOPISTO
HELSINGIN YLIOPISTO RURALIA-INSTITUUTTI
EkoCentria SAVON KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ
MAASEUTU.FI
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin